

АБЫ ШТО... І ЗВЕРХУ — БАНЦІК

Сёння розныя гандлёвыя сеткі, каб прывабіць пакупнікоў, ладзяць шматлікія конкурсы: маўляў, заходзьце, людзі добрыя, набывайце сабе пэўныя тавары і выйгравайце... Ды хоць машыны з кватэрамі! Вось народ і ідзе ў такія крамы. Думае, а раптам пашанцуе?

Дык вось. Жыла ў вёсцы адна сям'я. І бацькі ў ёй, і дарослыя дзеці працавалі ў мясцовай гаспадарцы, па той жа хлеб ды што-небудзь да хлеба хадзілі ў найбліжэйшую краму. Там усё было як заўсёды: тавары, цэннікі і ніякіх табе сюрпрызаў... Па іх, калі хочаш, можаш у горад з'ездзіць. Але навешта і час свой траціць, і за дарогу плаціць? Лепш за тэя грошы бохан хлеба купіць ці якую цукерчыну...

Вось так гэта сям'я думала, вось так яна і жыла, аж пакуль не дайшлі навіны, што ў райцэнтры новая крама адкрылася. А ў ёй — ну чаго толькі няма... Ды яшчэ і танней, чым у іншых!

Для таго каб гэта праверыць, людзі дачакаліся наступнай зарплаты, дамовіліся з машынай і паехалі ў «разведку».

Шмат што ў той дзень купілі. Толькі пад вечар вярнуліся назад. Суседзі давай распытваць, што там ды як, ці такая ўжо добрая крама, як яе малююць?

«Разведчыкі» таіцца не сталі: расказалі, што купілі, колькі грошай аддалі. Пахваліліся яшчэ, што ім за вялікую колькасць пакупажвачак на касе далі, прычым бясплатна.

— Ды ну... Быць не можа! — здзівіліся вясцоўцы.

— Праўда! Каб нам з месца не сысці! — ледзь не бажыліся пакупнікі.

І тут жа расказвалі, што называюцца тэя жуйкі быццам прыгожа — не тое банцікі, не тое бонікі... А вось на смак... Абы што: яны тую гадасць нават есці не сталі.

— І правільна зрабілі, — пахваліў адзін з дасведчаных суседзяў ды растлумачыў, што (канкрэтна) яны каштавалі на смак. Во дзе смеху было!

Але ж пра сваю паездку ў райцэнтр сям'я не шкадавала. Засвоіла хіба: не ўсё, што даюць у крамах (а тым больш задарма), варта класці ў рот.

Андрэй Сідарэйка,

г. Мінск.

ПРА ШЧАСЦЕ, ШТО БЫЛО МАГЧЫМЫМ

...Наш сваяк не так даўно адзначаў юбілей. Чалавек, можа, з трыццаць на яго сабралася. Але адно крэсла доўгі час пуставала. Відавочна — нехта спазняўся. А калі з'явіўся, аказалася, што чалавека ў дарозе банальна абакралі. Не дзіва, што многія за сталом сталі ўспамінаць сваё — хто пачуе, хто перажытае... У асноўным, вядома ж, сумнае, крыўднае, але потым мы пайшлі пакурцы, і адзін з мужчын расказаў...

Мне засталася толькі запісаць.

«Значыць, здарылася гэта гадоў сорок назад. Мы з маім сябрам Пятром тады здалі апошні экзамен апошняй сесіі і гэтую падзею, вядома ж, добра адзначылі.

Меліся ў нас планы і на заўтра. Справа ў тым, што Пятро амаль год круціў раман з пацікурснай Наташай, і тая, баючыся трапіць па размеркаванні ў якую-небудзь глухую вёску, сабралася выйсці замуж: якраз на гэты дзень запрасіла Пятра ў госці, каб пазнаёміць з бацькамі.

Напярэдадні мы (Пеця адзін ехаць баяўся) вычысцілі адзежу і абутак, адпрасавалі штаны, купілі ў краме сем гваздзікаў і маленькі торцік (на большае пасля ўчарашняга грошай не было) ды селі ў электрычку.

Народу ў вагоне было зусім мала. Так што мы ўладкаваліся каля ўвахода і, вядома ж, бачылі, як услед за намі зайшла грузная бабуля з вялікім тортам. Яе мучыла задыхка, таму далей у вагон яна не пайшла — цяжка села насупраць, праўда, з іншага боку ад прахода. Сумачку яна паставіла сабе на калені, торт — на лаўку злева і амаль тут жа заснула. Мы з Пятром таксама хацелі, але не маглі: слухалі аб'явы, пазіралі ў акно, каб не прапусціць патрэбную станцыю.

...З вагона, калі пад'ехалі, я падаўся першы, азірнуўся на Пецю і не паверыў сваім вачам: той, апроч кветак, трымаў... бабулін вялікі торт.

— Ты што — звар'яцеў? — накінуўся я на сябра.

— Не, я наадварот, зрабіў як лепей, — стаў бараціцца ён. — Бабуля ж і так пудоў сем заважыць... Ды і цукроўка ў яе — па ўсім відаць... Ёй нельга салодкага, а нам — самы раз. У сям'ю ж ідзем.

Мне гэты паход ужо зусім не падабаўся, але што тут будзеш рабіць — даганяць электрычку?

...Бацькі Наташы сустрэлі нас досыць гасцінна, паказалі дом і надворныя пабудовы, пасадзілі за шчодры стол. Нам, мужчынам, у маленькія кілішкі налівалі малдаўскага каньяку, жанчынам — шампанскага, пацякла няспешная гутарка. Разам з гаспадаром мы бэсцілі Рэйгана і Маргарэт Тэтчэр, услед за гаспадыняй, але з меншым энтузіязмам, хвалілі Гарбачова і яго сухі закон. Атмасфера за сталом станавілася ўсё меней змушанай і ледзь не сяброўскай. У перапынку мы нават пагарталі альбом з фотакарткамі — пазнаёміліся, хоць і завочна, з гісторыяй сям'і, з далёкай і блізкай раднёй.

Тым часам на кухні закіпеў чайнік. На сталае замест талерак з'явілася ваза з цукеркамі і пячэннем, сподачкі, кубачкі і нарэшце торт. Яго паставілі ў самым цэнтры, знялі накрыўку і...

Гогаць, яго мёртвая сцэна з «Рэвізора», як той казаў, адпачываюць, бо тое, што ўбачылі, было куды мацнейшае: у каробцы, пад накрыўкай, ляжаў... кот — невялікі, нежывы.

Наташа, закрывшы твар, кінулася да ракавіны, яе маці — асела ў крэсла, бацька лыпаў вачамі і ротам хапаў паветра. Мы з Пятром, пакуль ніхто не ачомаўся, ганебна збеглі. Ён нават сваю бровую шапку заб'юся».

...На гэтым апавядальнік змоўк. Нехта з кампаніі курцоў, уяўляючы карціну і наступствы, ад душы рагатаў, нехта — не вельмі верыў. А я дык адразу, бо цудоўна помніў, як некалі даўно не стала нашага ката, як мы ўсёй сям'ёй яго шкадавалі і думалі, дзе пахаваць. «Найлепей — на дачы», — прапанавала бабуля, і яны з дзедам яго павезлі. Таксама ў каробцы (ад маіх новых ботаў), таксама ў электрычцы ў бок Маладзечна.

Праўда, нашаму кату ў док Маладзечна-ціла больш: ён паспяхова даехаў і цяпер

спачывае ў блізім ад дачы лесе. А вось той, з якім хлопцы ехалі ў агледзіны...

Хочацца верыць, што нехта пахаваў і яго. Магчыма — разам з надзеяй выйсці замуж за Пецю.

А. Лаўрыновіч,

г. Мінск.

ПЕРШЫЯ КРОКІ Ў БІЗНЕС

Не адкрыю Амерыку, калі скажу, што ўсе людзі розныя, што ў кожнага свае дзівацтвы і захапленні, калі карысныя, а калі і не.

Баба Жэня, напрыклад, «кукобіла» грошы: усё жыццё была сквапная, а пад старасць дык і зусім — пераплюнула Плюшкіна. І ўсё таму, відаць, што нябожчык муж на гэта мала зважаў (што, маўляў, з дурніцы возьмеш?), дзеці таксама неяк змалку прывыкалі абыходзіцца, нічога не прасіць у маці. А той і добра. Здароўем лёс не пакрыўдзіў, рабіць магла. Нават аўдавеўшы, сама садзіла агарод, пыніла гаспадарку, што-нішто з яе прадавала — усё ж капейка... Да таго ж дарослая дачка ўзялася адзяваць ды абуваць яе, сын — забяспечваць дрывамі... Хоць гэта яму і цяжка было, бо гадаваў траіх дзяцей — дзвюх дачок-студэнтак і сына. Але ж і маці шкадаваў, бо тая ўвесь час наракала, што пенсія ідзе на лекі, што ў краму хадзіць далёка, вочы не бачаць, ногі баляць, сацыяльнаму работніку заплаціць трэба...

Вось тут сын і вырашыў, што замест яго да бабулі будзе прыходзіць Толік, унук.

І толькі дома, разгарнуўшы пакет, жакнуўся, знямеў: там, з цэлай тысячы рублёў, толькі дзвесце былі сапраўдныя, астатнія — вартая жалю падробка, надрукаваная на калярывым прынтары. «Як? Адкуль гэта ў бабулі ўзялося?» — не разумеў ён.

Жонка ўмаліла нікуды не хадзіць, не парочь гарачку — дачакацца са школы Таліка.

Калі той прыйшоў, бацька пасадзіў яго за стол, моўчкі паклаў пачак грошай.

Адпірацца не выпадала: малы шчыра прызнаўся, што дваццаткі друкаваў ён, а ўзамен браў у бабулі пяцёркі.

На довады бацькі, што гэта пахне турмой, сын адказаў, што ён не дурны і нікому, апроч бабулі, грошы не мяняў. А той жа, маўляў, усё роўна, што ў панчохоу запіхваць: колькі тысячы рублёў савецкіх прапала і гэтыя, можа, прападуць. А так хоць нешта смачнае з'ела...

Як быццам правільна сын казаў, але ж бацька ўзяўся расшпільваць дзязгу. Толік маланкай сігануў на шафу, маці мітусілася паміж імі. Яна ледзь стрымлівала смех і жах, бо, вядома ж, разумела (і казалася), што трэба недзе пазычаць грошай на рухавік, а потым аддаваць даўгі — у тым ліку і маці...

Седзячы пад столлю, юны фінансіст праіў вось гэтую пазыку аддаць тымі ж грошамі, што ўзяў, але бацька не слухаў — абзываў яго смаркачом, хамутом, бязменам, які не разумее, што ўтварыў.

А далей... «Вытворчасць» ліпавых дваццатак паспяхова накрылася. Доўг бабулі бацька аддаў. Сапраўднымі.

Ніна Кандрашонак,

г. Петрыкаў.

ДЗЕ ГРЭХ, ТАМ І ДВА?

Гэта здарылася даўно з маім свёкром Антонам Антонавічам, які ў маладыя гады па камсамольскай пуцёўцы «махнуў» на цаліну, некалькі месяцаў працаваў там «без выхадных і прахадных», потым на нейкі час прыязджаў дадому. Праўда, не сказаць каб дужа адпачываў там, бо іншых мужчын у хаце не было, а работы ў вёсцы заўжды хапала. Маці адна даглядала скаціну, садзіла бульбу, гарод, касіла, вазіла... Часам, вядома ж, наймала памочнікаў і, каб аддзячыць ім, заўжды трымала самагонку.

Сына таксама пачаставала ў чарговы прыезд і з той вялікай радасці. А ён жа не сляпы — заўважыў, адкуль прынесла, і потым пачаставаўся сам: «апрыходаваў» з сябрамі некалькі пляшак, а ў пустыя наліў вады.

...Але ж вось «адпачынак» ягоны скончыўся, трэба зноў ад'язджаць, а на душы — камень: падмануў жа матулю і прызнавацца сорам. Падумаў: ай, хай будзе, што будзе, дзе адзін грэх, там і два. Сеў у кухні за стол, разгарнуў газету, зрабіў выгляд, што ўважліва чытае.

— Што там пішуць, сыноч? — спытала матуля, наліваючы на патэльню аладкі.

— Ды вось вучоныя даказалі, што гарэлка можа страціць градус, калі доўга пастаіць, — «прачытаў» грамацей.

— Не можа быць?! — здзівілася маці.

— Тут напісана, што не раз правяралі: можа... Ператворыцца ў вадку...

— Трэба нашу праверыць, — сказала гаспадыня і, адставіўшы ў бок патэльню, па драбінах сіганула на вышкі, дзе была яе схованка. Узыла там бутэльку, прынесла да стала, адкаркавала, лінула на донца чаркі:

— Антось, дальбог жа праўда, — прызнала, пакаштаваўшы. — Вада...

Такім чынам ні ў чым не вінаваты госць паехаў на сваю цаліну. Толькі праз гады ён прызнаўся маці ў сваіх грахах.

Таццяна Халопіца,

в. Затур'я, Нясвіжскі раён.

Рубрыку вядзе Валянціна ДОЎНАР.

Ад яе ж чарговы напамін, што ўсе «вясэлыя і праўдзівыя гісторыі з жыцця чытачоў» на старонках «Звязды» не проста друкуюцца, — яны ўдзельнічаюць у конкурсе на найлепшую. Вынікі яго будучы падведзены на пачатку наступнага года. Журы — і вялікае чытацкае пад старшынствам спадарыні Соф'і Кусянковай з Рагачоўшчыны, і маленькае рэдакцыйнае на чале з першым намеснікам галоўнага рэдактара спадарыня Наталля Карпенкай — прадуе, гісторыі пошта прыносіць... Так што пішыце!